

SUNUŞ

Dünya tarihi, bir anlamda insanın insana ettiği zulümlerin tarihidir. Yakın coğrafyamızdan başlayarak en uzak diyarlara kadar toplumların kaderlerinin korkunç ve acı dolu sicilinden söz etmek mümkündür. İhtilallere, savaflara damgasını vuran trajedi şekilleri değişmese de, insanlığın yaralı vicdanı, şiirin dili dışında insanlığın tragedyasını anlatacak daha etkili bir dil bulamamıştır. İlyada, Odyseia, Aeneis bu direnişin en görkemli örneklerindendir. Daha sonrakı çağlarda da Mahabharata ve Ramayana örnek verilebilir. Bunlar gibi elimize ulaşan onlarca metin, insanlık trajedisinin kelimelerle çizilmiş canlı resimleri olarak hafızlarımızda yerini almıştır. Şiir, tarihe tanıklık eden bu sözel metinlerin inşasına giden pırıltılı yoldur.

Nuri el-Cerrah, Suriye dramının başlangıcından bu yana bu tanıklık üzerine kuruyor şiirini. Otuz yıldır sürgünde yaşayan şair, son durak Londra'da yaşıyor ve kendi deyişle “devrimin o büyük depresi”ni iliklerine kadar hissetmiştir. Bu, onun şiiri için yeni bir kavşak noktası olmuştur. Bir yazısında şöyle der bu hislerle: “Şiir serkeş hayallerin aktığı bir nehirdir. Nehir sadece bir fikre hapsolabilir mi? Hayal de bir puta dönüşebilir mi? Devrim ve şiir, maceranın toprağı ile muhayyilenin göğünü paylaşan ikiz âşıktır.”

Şairin özgürlük yolculuğunda Beyrut, Lefkoşe ve nihayet Londra önemli duraklardır. Bu duraklardan geçerken hep aynı çağrışı yapar: “Fırtına kopmalı.” Bazen bir âşığın fısıltısı bazen de öfkeli birinin pervasızlığıyla. Şimdi şair artık fırtınanın kalbindedir. Bu yüzden şiir serüveninde, bir taraftan kendi diliyle diğer taraftan da bir dil hapishanesine dönüşen yerleşik dille çarpışarak yeni bir dil yaratma arayışındadır. Fakat volkan patlarken şiir yazılabilir mi? Katilin elinden

kaçarak karada ölmekten kurtulmaya çalışırken dipsiz bir denizde boğulmaktan daha büyük trajedi olabilir mi? Dünya bir kez daha türünün tekrar eden trajedisin kayıtsızca izlerken şiir, hep olduğu gibi acının sesini bütün zamanlara taşıyacak.

Midilli'ye Açılan Tekne, binlerce Suriyelinin Midilli adasına ulaşmak için Akdeniz'in sularında yaşadıkları o korkunç yolculuklar esnasında yaşanan mücadeleleri ve acıları anlatan destansı bir kitap. Midillili şair Sapho'nun dizeleri ve Odysseus'un seyahatlerinden hareket eden şair, kitabında Suriyelilerin korkunç dramlarına bir tragedya edasıyla tanıklık eder. Şiirler mülteci krizinin dorukta olduğu sıralarda, Midilli'ye yaptığı yolculuklarının ürünüdür. Şair için şiir, zaten bir yolculuk halidir. Bir söyleşisinde bunu şöyle vurgular: “Şiir yolculuktur. İnsan hayatı yolculuktur. Muhayyile de bir yolculuktur.”

Nuri el-Cerrah'ın bu şiirsel yolculuğu yetmişli yıllarda başlamıştır. *Mavi Kuşun Dönüşü* adlı ilk şiir “defteri”, İsrail'in 1981'deki Beyrut saldırısında telef olmuştur. Ertesi yıl Beyrut'ta yayınladığı ilk şiir kitabı *Çocuk*'tan bu yana, Arap şiirinde yenilik çabalarıyla bilinmektedir. Nuri el-Cerah'ın şiiri mitoloji, destan, eski halk hikâyelerinin yanısıra metafizik ve varoluşsal izler taşımaktadır.

el-Cerrah bugüne değin yayınlanmış kitapları şunlardır: *es-Sabiyy* (Çocuk; Beyrut, 1982), *Mucârâtü's-Savt* (Sese Karşı Yarış; Londra, 1988), *Neşidu Savt* (Bir Sesin Ezgisi; Kolombiya, 1990), *Tufûletu Mavt* (Bir Ölümün Çocukluğu; Kazablanka, 1992), *Ke'sun Savdâ'* (Siyah Bir Kadeh; Londra, 1993), *el-Kaside ve el-Kaside fi'l-Mir'ât* (Şiir ve Aynadaki Şiir; Beyrut, 1995), *Su'ûd İbril* (Nisanın Yükselişi; Beyrut, 1996), *Hadâ'ik Hamlet* (Hamlet'in Bahçeleri, Beyrut, 2003), tek cilt halinde *Tarîk Dimaşk* (Şam Yolu) ve *el-Hadîka el-Fârisiyye* (Fars Bahçesi; Beyrut, 2004), *Yevm Kâbil* (Kabil'in Günü; Hayfa-Beyrut, 2013), *Ye's Nûh* (Nuh'un Ümitsizliği; Beyrut, 2014), *Merâsi Hâbil* (Habil'in Ağıtları, Beyrut, 2015), *Mersiyyât Arba'* (Dört Mersiye; İstanbul, 2016), *Kârib ilâ Lesbos* (Midilli'ye Açılan Tekne, Milano, 2016). Elinizdeki *Midilli'ye Açılan Tekne* İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolcaya çevrildi. Yunanca çevirisi önümüzdeki aylarda

yayınlanacak. Öte yandan şiirinden seçmeler pek çok Avrupa ve Asya dillerine çevrildi.

Şair sadece kitaplarıyla değil yönettiği dergilerle de, Arap entelektüel ve estetik hayatına katkı sunmaktadır. Çıkardığı dergiler *en-Nâkıd* (Eleştirmen; Londra, 1988-1992), *el-Kâtibe* (Kadın Yazar; Londra, 1993-1995), *el-Kasîde* (Kaside; 1999), *er-Rible* (Gezi; Londra, 2005), *Dimaşk* (Şam; Londra, 2012-2013), *el-Cedîd* (Yeni; Londra, 2015). 2000 yılında Arap Coğrafya Edebiyatı Merkezi'ni kurarak gezi edebiyatına yöneldi. Bu merkez bünyesinde kurulan “İbn Battuta Gezi Edebiyatı Ödülü” bu alanda başarılı şahsiyetlere ödüller vermeye devam ediyor.

Nuri el-Cerrah, *Midilli'ye Açılan Tekne*'de öznel ile nesnel, gerçek ile hayali, tarih ile efsaneyi, şiirin estetik değerleriyle Suriye trajedisini buluşturarak anlamı çoğaltmıştır. İnsana rağmen insana dair bu çabayı Türkçeye aktarmaktan mutluluk duyuyoruz. Acı ve şifa evrenseldir. Daha insani bir dünya için şifanın üstün geleceği bir gelecek dileğiyle.

Mehmet Hakkı Suçin